

Reorganizace

Jestliže dlužník popře nezajištěnou nevykonatelnou pohledávku věřitele poté, co nastaly účinky povolení reorganizace, je na věřiteli popřené pohledávky, aby podal žalobu o určení pravosti, výše nebo pořadí popřené pohledávky nejen proti insolvenčnímu správci (který je dle § 16 odst. 2 insolvenčního zákona účastníkem incidenčního sporu vždy, i když pohledávku při přezkumném jednání sám nepopřel), ale i proti popírajícímu dlužníku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 4515/2011, ze dne 23.1.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce A. stavební, s. r. o., se sídlem v P., zastoupeného JUDr. J.K., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému Ing. M. Š., jako insolvenčnímu správci dlužníka CBPS s. r. o., zastoupenému JUDr. V.M., advokátem, se sídlem v Č.B., o určení pravosti pohledávky, vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 28 Cm 1797/2008, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka CBPS s. r. o., se sídlem v Českých Budějovicích, Žižkova 309/12, PSČ 371 22, identifikační číslo osoby 14502992, vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 28 INS 2880/2008, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 6. října 2010, č. j. 13 Cmo 163/2010-109, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 18. května 2010, č. j. 28 Cm 1797/2008-88, Krajský soud v Českých Budějovicích (dále jen „insolvenční soud“) zamítl žalobu, kterou se žalobce (A. stavební, s. r. o.) domáhal vůči žalovanému (insolvenčnímu správci dlužníka CBPS s. r. o.) určení pravosti pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení dlužníka ve výši 9.934.004,20 Kč (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Insolvenční soud vyšel z toho, že:

- 1/ Usnesením ze dne 5. srpna 2008, č. j. KSCB 28 INS 2880/2008-A-8, zjistil úpadek dlužníka a následně usnesením ze dne 9. října 2008, č. j. KSCB 28 INS 2880/2008-B-17, povolil jako způsob jeho řešení reorganizaci.
- 2/ Žalobce jako věřitel evidovaný pod č. P29 přihlásil dne 13. srpna 2008 do insolvenčního řízení nezajištěnou pohledávku v celkové výši 9.934.004,20 Kč.
- 3/ Při přezkumném jednání konaném 24. listopadu 2008 tuto pohledávku dlužník částečně popřel do výše 3.364.237,20 Kč.

Insolvenční soud s poukazem na ustanovení § 192 odst. 1, § 198 odst. 1, § 200 a § 336 odst. 2 zákona č. zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) zdůraznil, že popření pohledávky dlužníkem má v reorganizaci tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem. Proto je nutné, aby věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena pouze dlužníkem, uplatnili své právo žalobou na určení jak proti insolvenčnímu správci (podle § 198 odst. 1 insolvenčního zákona), tak i proti popírajícímu dlužníkovi (s ohledem na § 336 odst. 2 insolvenčního zákona).

V dané věci však žaloba směřovala toliko proti insolvenčnímu správci, který ve věci není (sám) pasivně věcně legitimován.

Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem rozhodnutí insolvenčního soudu potvrdil (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud dále vyšel ze zjištění, že zástupce žalobce byl při přezkumném jednání (spolu s ostatními přítomnými účastníky) poučen podle § 197 a § 198 insolvenčního zákona „s důrazem na to“, že v případě, že nevykonatelnou pohledávku popře dlužník, je třeba žalobu podat nejen vůči insolvenčnímu správci, nýbrž i proti dlužníkovi.

V rovině právního posouzení věci odvolací soud uvedl, že „z povahy věci“ se podává, že žalobu na určení pravosti pohledávky je třeba podat vždy proti tomu, kdo pohledávku popřel. Příznává-li právní úprava popření pohledávky dlužníkem při řešení jeho úpadku reorganizační shodné účinky jako popření insolvenčním správcem, přičemž ten pohledávku nepopřel, pak „je zcela logické“, že věřitel popřené pohledávky se musí bránit jen popírajícímu dlužníkovi, jemuž svědčí dispoziční oprávnění (nakládat s majetkovou podstatou).

Odvolací soud konstatoval, že přestože byl žalobce poučen o tom, že žalobu je povinen podat jak proti insolvenčnímu správci, tak dlužníkovi, tímto poučením nedoznal žádné újmy, neboť žaloval pouze insolvenčního správce; uvedené závěry se tak nedotýkají věcné správnosti rozsudku insolvenčního soudu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, odkazuje co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), máje za otázku zásadního právního významu zkoumání pasivního účastenství v případě incidenční žaloby podané v případě, že pohledávku v reorganizaci popře pouze dlužník, a navrhuje, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

Posuzováno podle obsahu dovolání, dovolatel soudům obou stupňů vytýká nesprávné právní posouzení věci. Tvrdí, že má-li dle § 202 odst. 2 insolvenčního zákona popření pohledávky dlužníkem v reorganizaci tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem, pak je z § 198 odst. 1 a § 16 insolvenčního zákona zřejmé, že pasivně legitimovaným při podání žaloby je vždy insolvenční správce; účastenství dlužníka naproti tomu není v insolvenčním zákoně nikde explicitně stanoveno. Dovolatel má za to, že bylo-li by úmyslem zákonodárce upravit okruh účastníků řízení na straně žalované pro případy jako je tento zkoumaný, pak by explicitně stanovil, že v případě popření dlužníkem „v reorganizačním řízení“ je žalovaným jednak insolvenční správce a jednak popírající dlužník. Takové ustanovení však insolvenční zákon neobsahuje a extenzivní výklad insolvenčního soudu podle dovolatele nemůže obstát.

Závěr odvolacího soudu, že v dané věci je pasivně legitimován pouze dlužník, pak dovolatel označuje za překvapivý a v rozporu s ustanovením § 16 insolvenčního zákona.

Nejvyšší soud úvodem poznamenává, že rozhodné znění občanského soudního řádu, podle kterého dovolání projednal a rozhodl o něm (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II. zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Dovolání žalobce proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé shledává Nejvyšší soud přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., a to pro řešení otázky dovoláním otevřené; jde o problematiku dovolacím soudem dosud neřešenou.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích

právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

S přihlédnutím k datu konání přezkumného jednání jsou na danou věc uplatnitelná níže uvedená ustanovení insolvenčního zákona ve znění účinném do 30. března 2011, tj. před novelou provedenou zákonem č. [69/2011](#) Sb.

Podle ustanovení § 16 insolvenčního zákona účastníky řízení v incidenčních sporech jsou žalobce a žalovaný, není-li dále stanoveno jinak (odstavec 1). Není-li dále stanoveno jinak, je buď žalobcem nebo žalovaným v incidenčním sporu insolvenční správce (odstavec 2). Vedlejší účastenství v incidenčních sporech je přípustné (odstavec 3).

Podle ustanovení § 192 odst. 1 insolvenčního zákona dlužník a insolvenční správce mohou popírat pravost, výši a pořadí všech přihlášených pohledávek; jednotliví věřitelé toto právo nemají. Stanovisko, které insolvenční správce zaujal k jednotlivým pohledávkám v seznamu přihlášených pohledávek, může při přezkumném jednání změnit.

Podle ustanovení § 198 insolvenčního zákona věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena insolvenčním správcem, mohou uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do 30 dnů od přezkumného jednání; tato lhůta však neskončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení vyrozumění podle § 197 odst. 2. Žalobu podávají vždy proti insolvenčnímu správci. Nedojde-li žaloba ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu, k pohledávce popřené co do pravosti se nepřihlíží; pohledávka popřená co do výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo v pořadí uvedeném při jejím popření (odstavec 1). V žalobě podle odstavce 1 může žalobce uplatnit jako důvod vzniku popřené pohledávky pouze skutečnosti, které jako důvod vzniku této pohledávky uplatnil nejpozději do skončení přezkumného jednání, a dále skutečnosti, o kterých se žalobce dozvěděl později proto, že mu kupující ze smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části podle obchodního zákoníku neoznámil včas převzetí dlužníkovu závazku (odstavec 2). Vyjde-li v průběhu řízení o žalobě podle odstavce 1 najevo, že popřená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, není to důvodem k zamítnutí žaloby, žalovaný je však v takovém případě povinen prokázat důvod popření podle § 199 (odstavec 3).

Podle ustanovení § 200 insolvenčního zákona, není-li dále stanoveno jinak, nemá popření pohledávky dlužníkem vliv na její zjištění; jeho účinkem však vždy je, že pro pohledávku, kterou dlužník popřel co do její pravosti nebo výše, není v rozsahu popření upravený seznam přihlášených pohledávek exekučním titulem.

Podle ustanovení § 336 insolvenčního zákona, není-li dále stanoveno jinak, platí o přezkoumání přihlášených pohledávek v reorganizaci obdobně § 190 až 202 (odstavec 1). Popření pohledávky dlužníkem má v reorganizaci tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem. Jestliže dlužník popřel pohledávku při přezkumném jednání, které se konalo dříve, než nastaly účinky povolení reorganizace, nastávají účinky tohoto popření v reorganizaci dnem, kdy nastaly účinky povolení reorganizace; tento den je rozhodný i pro počátek běhu lhůt k podání žaloby o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky (odstavec 2).

Nejvyšší soud nejprve předesílá, že výkladem ustanovení § 192 odst. 1, § 198 a § 200 insolvenčního zákona, ve znění účinném do 30. března 2011, se již zabýval v níže označeném rozsudku v souvislosti s popěrným úkonem dlužníka v oddlužení (§ 410 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona).

Podle ustanovení § 410 insolvenčního zákona není-li dále stanoveno jinak, platí o přezkoumání přihlášených pohledávek za trvání účinnosti oddlužení obdobně § 190 až 202 (odstavec 1). Popření pohledávky nezajištěného věřitele dlužníkem má za trvání účinků schválení oddlužení tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem. Jestliže dlužník popřel pohledávku při přezkumném jednání, které se konalo před schválením oddlužení, nastávají účinky tohoto popření dnem, kdy nastaly účinky oddlužení; tento den je rozhodný i pro počátek běhu lhůty k podání žaloby o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky (odstavec 2).

V rozsudku ze dne 31. července 2012, sen. zn. 29 ICdo 1/2011 (který je veřejnosti dostupný na webových stránkách Nejvyššího soudu), Nejvyšší soud zformuloval (při výkladu insolvenčního zákona ve stejném rozhodném znění) závěr, podle něhož popře-li za trvání účinků schválení oddlužení nebo při přezkumném jednání, které se konalo před (následným) schválením oddlužení, dlužník pohledávku nezajištěného věřitele, musí podle insolvenčního zákona věřitel popřené pohledávky podat žalobu o určení její pravosti nejen proti insolvenčnímu správci, ale i proti popírajícímu dlužníku.

Vyšel přitom z toho, že má-li mít popření pohledávky nezajištěného věřitele dlužníkem za trvání účinků schválení oddlužení nebo při přezkumném jednání, které se konalo před (následným) schválením oddlužení, vskutku stejné účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem, nelze ustanovení § 16 odst. 1 a 2, § 192 odst. 1 a § 198 odst. 1 vykládat izolovaně, bez vazby na ustanovení § 410 odst. 2 insolvenčního zákona. Insolvenční správce je účastníkem incidenčního sporu, nestanoví-li insolvenční zákon jinak (§ 16 odst. 2 insolvenčního zákona) vždy, a to bez ohledu na skutečnost, zda pohledávku popřel (v poměrech předvídaných ustanovením § 410 odst. 2 insolvenčního zákona) jen dlužník. Současně zdůraznil, že nelze přehlédnout, že insolvenční správce i dlužník mohou popřít pohledávku každý z jiných důvodů a žádnému z nich nelze upřít právo „hájit své popření“ právě v incidenčním sporu zahájeném žalobou věřitele, jehož nevykonatelná pohledávka byla popřena. Byť insolvenční zákon v případě popření pohledávky dlužníkem výslovně pasivní legitimaci dlužníka (vedle insolvenčního správce) v incidenčním sporu neupravuje, lze ji dovodit právě z účelu sledovaného ustanovením § 410 insolvenčního zákona, které popření dlužníka přiznává stejné účinky jako popření insolvenčního správce a které v mezích daného ustanovení přiznává dlužníku právo aktivně ovlivnit, jaké pohledávky a v jaké výši budou v rámci oddlužení uspokojovány.

Nejvyšší soud v označeném rozsudku dále poznamenal, že opačný názor, podle něhož by i v případě popření pohledávky dlužníkem ve smyslu § 410 odst. 2 insolvenčního zákona nebyla v řízení o určení popřené pohledávky (resp. její výše) dána (i) pasivní legitimace dlužníka, by přitom omezoval právo popírajícího dlužníka (jen) „na holé popření“, bez možnosti aktivní „obhajoby“ takového popření v incidenčním sporu a tím v podstatě činil popěrné právo dlužníka „bezzubým“ a zcela závislým na následném chování insolvenčního správce v incidenčním řízení, a v konečném důsledku by tak popřel samotný smysl ustanovení § 410 odst. 2 insolvenčního zákona.

Ustanovení § 410 odst. 1 a 2 a § 336 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona v rozhodném znění jsou formulována prakticky totožně, z čehož lze dovodit úmysl zákonodárce, aby popření pohledávek dlužníkem v případě sanačních forem řešení úpadku dlužníka (při oddlužení a reorganizaci) vyvolalo shodné účinky. Lze tudíž uzavřít, že závěry formulované Nejvyšším soudem v rozsudku sp. zn. 29 ICdo 1/2011 pro případy, kdy dlužník za trvání účinků schválení oddlužení popře pohledávku nezajištěného věřitele, obdobně platí i pro situace, kdy dlužník popře pohledávku nezajištěného věřitele při reorganizaci.

Jestliže dlužník popřel nezajištěnou nevykonatelnou pohledávku věřitele poté, co nastaly účinky povolení reorganizace, bylo na věřiteli popřené pohledávky, aby podal žalobu o určení pravosti, výše nebo pořadí popřené pohledávky nejen proti insolvenčnímu správci (který je dle § 16 odst. 2 insolvenčního zákona účastníkem incidenčního sporu vždy, i když pohledávku při přezkumném

jednání sám nepopřel), ale i proti popírajícímu dlužníku. V posuzované věci se (podle skutkového zjištění odvolacího soudu) dostalo dovolateli při přezkumném jednání v dotčeném ohledu i náležitého poučení, jímž se však neřídil.

Byť je právní posouzení věci odvolacím soudem zčásti nesprávné, když v napadeném rozsudku na rozdíl od insolvenčního soudu chybně dovozuje, že v posuzované věci není pasivně legitimovaným insolvenční správce, ale (pouze) dlužník, je rozhodnutí odvolacího soudu přesto věcně správné. Podstatné totiž je, že dovolatel žalobu nepodal (též) proti popírajícímu dlužníkovi (dlužník a insolvenční správce mají v takovém incidenčním sporu postavení nerozlučných společníků v rozepři). Proto je závěr odvolacího soudu o nedostatku pasivní věcné legitimace v konečném důsledku správný.

Nejvyšší soud tedy, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. dovolání zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)